

Уважаеми дами и господа,

Бях поканен да говоря за отражението на „Зелената сделка“ върху състоянието на ЕС в момент, в който войната на Стария континент не изглежда илюзия. За да стигна до сърцевината на темата все пак трябва да се спра на няколко фундаментални въпроса, без което не бих могъл да мотивирам твърденията си.

Относно нео-марксистката основа не само на Зелената сделка, но на цялата „екологична“ политика на ЕС вече говорих пред вас и няма да се повтарям, но я споменавам защото ще бъде част от фундаменталната основа на разсъжденията ми.

Да започнем с основен въпрос: *„Дали войната е естествено състояние на човечеството, а мирът е период между две войни?“*. Това е философски въпрос с различни тези, но има историческа предпоставка да приемем, че отговора е положителен. Всъщност не е позната нито една цивилизация която да не е воювала. Няма и нито една историческа епоха, през която да не са се водили войни. Конфликтите са варирали от племенни до световни, но неизменно са били част от живота ни. Може да прозвучи цинично, но периодите на мир изглежда са периоди на подготовка за война.

“Si vis pacem, para bellum” – *„Ако искаш мир, пригответе се за война“* е класическа формулировка още от римско време, а може би и от по-рано. Алтернативата на това виждане е пацифизма в различните му форми. Корените се разпознават още в Античността, като ще

спомена само питагорейците, които пропагандирали живот в съгласие и без насилие. Съдбата им е добре известна – преследвани, избивани и в края на краищата заличени. Минавайки през *„Другари на мира“* след Наполеоновите войни през XVIII век, *„Международната лига на мира“* в края на XIX век и стигайки до Невил Чембърлейн, който е привърженик на политиката за умиротворяване, но който застъпва типична пацифистка теза, а именно че международното разоръжаване ще доведе до мир. Прословутата му заявка при връщането от преговорите с Хитлер в Мюнхен (1938 г.), че носи *„Мир за нашето време“* е фиаското, до което всеки пацифизъм би довел. Затова всяка форма на пацифизъм трябва да се разглежда като утопия, криеща огромен риск. Отвъд непълната историческа хронология ще подкрепя твърдението си с факта, че агресията е част от човешката природа, че тя е инстинктивен механизъм за защита и оцеляване.

Алтернатива на вижданията на Чембърлейн са тези на Чърчил, който през 30-те години предупреждава, че липсата на подготовка за война прави войната неизбежна.

Готов ли е ЕС за война? Въпросът изглежда по-скоро риторичен. Според наличната информация за 2023 г. разхода на страните от ЕС за отбрана е около 1,3% от БВП. Само за сравнение този на САЩ е 3,4%, а на Русия 6.5 %. В края на представянето съм дал таблица с развитието на разходите на няколко водещи европейски държави, САЩ и Русия от 1950 г. до сега. Вижда се ясно, че Русия отделя все повече средства

за подготовка и водене на война, за разлика от държавите от ЕС. Усещането е, че историята от 1938 г. се повтаря и резултатите от налагането на санкции много приличат на тези от опитите за умиротворяване на Чембърлейн. Липсата на подготовка за война (ниски разходи спрямо БВП) като че ли прави войната неизбежна.

Както казах, държавите от ЕС отделят около 1,3 % от БВП за военни политики, но същевременно харчат над 2.1% от БВП за екологични политики (данни за 2022 г.) или почти два пъти повече. Тези разходи не са насочени само към изпълнение на поетите ангажименти по Зелената сделка, а изобщо за постигане на екологичните стандарти заложи в европейското законодателство. Например за качеството на атмосферния въздух от 1980 до 2024 години нормите са променяни пет пъти, като за повечето показатели завишаването на изискванията варира от 2,5 до 7 пъти. По-чистият въздух безспорно е важен за здравето и качеството ни на живот. Но същевременно постигането му изисква голям ресурс, като трябва да отбележим че отношението цена-ефект е експоненциално т.е. в началото със сравнително малки инвестиции може да се постигне значително подобрения, докато след определен момент огромни инвестиции дават нищожен резултат. Подобно е положението и при изискванията към водите, почвите и отпадъците. Всичките тези политики са важни и правилни до момента, в който не прехвърлят разумната граница полза-цена. Екологичните изисквания имат съществено отражение

върху индустрията в Европа. През последните 15 години в ЕС са затворени над 50 големи завода за стомана, като капацитетът за производство е намалял с приблизително 35 милиона тона. Приблизителната бройка на затворените заводи за тежко машиностроене за същия период е между 300 и 350. Що се отнася до военно-промишленият комплекс на страните от ЕС, там е значително по-трудно да се намери точна информация, но по различни оценки са затворени около 100 завода. Сред основните причини за затварянето на тези заводи са посочените по-горе завишени екологични изисквания, както и пряко отражение на Зелената сделка. Тя въвежда схема за търговия с емисии, целяща намаляването на парниковите газове, която от една страна повишава значително разходите на предприятията, а от друга блокира инвестициите за обновяване и иновации, поради високите такси, които предприятията трябва да плащат. Към това трябва да добавим и увеличаването на цената на енергията, която се е удвоила за последните 15 години. За същият период в САЩ цените на енергията са се повишили с около 20%. Сравнено в абсолютни стойности цената за индустрията в ЕС е около 0,17 \$/кВтч, докато в САЩ е от порядъка на 0,08 \$/кВтч. Цената на енергията в Русия е подобна на тази в САЩ, а в Китай е малко по-висока – около 0,11 \$/кВтч. Трябва да отбележа, че Китай и Русия, съответно най-големия и четвъртия по големина замърсители с парникови газове, имат ангажименти към така наречената борба с климатичните промени, но като финансови **бенефициенти!** Тоест ЕС плаща на тези държави за

определени мерки, подпомагайки техните икономики за сметка на икономиката на самия Съюз. Нещо повече, Китай (реч на Си Дзинпин) подчертава, че развитите страни (разбирай ЕС и САЩ) първи трябва да изпълнят своите задължения за намаляване на емисиите, а едва след това идва ред на развиващите се. Успоредно с това Китай продължава да одобрява нови капацитети за енергия от въглища. Енергийните планове на Русия също показват мащабното използване на въглища. Доналд Тръмп освободи енергетиката на САЩ, излизайки от Парижкото споразумение за климата. Потърпевши остават само икономиките на ЕС.

Две експертни забележки:

- 1) Емисиите на въглероден диоксид за 2024 г са около 40 милиарда тона, като 25% са емитирани от Китай, 10% от САЩ и едва 5% от ЕС. Тоест дори ЕС да постигне нулеви емисии на въглероден диоксид, ефекта в световен мащаб ще е минимален, но цената за Съюза ще е колосална.
- 2) Масата на атмосферата е $5,15 \times 10^{15}$ тона. Казахме, че емисиите на CO₂ са около 40×10^9 тона. Ако пресметнем процентният принос на тези емисии към атмосферата ще получим забележителните 0.00078%. Нека приемем, че това се случва в продължение на 100 години, то сумарния процентен принос би бил 0.078%. Ако искаме да задържим концентрациите на сегашното ниво инвестициите биха стрували четири квинтилина (4 x 10¹⁸) US\$. Което ще е четири трилиона \$ на година. Понеже цифрите са

космически ще го представя по друг начин – това означава целият световен БВП за следващите 36,3 години да се инвестира, което на база 100 години е 36.3%. 36.3% инвестирани за получаване на резултат от 0,078%! Сравнете финансови резултат за тези 100 години с процентното увеличение на CO₂ в атмосферата и преценете ползите и разходите.

Да се върнем към същността на темата. Деиндустриализацията особено в сферата на тежката промишленост и военно-промишления комплекс е директно свързано с намаляване на капацитета за производство на военна техника и оборудване. Една съществена причина за този процес е цялостното екологично законодателство, в частност значителното увеличаване на разходите за енергия и следствие от купуването на квоти за търговия с парникови емисии. Друга съществена причина е скъпо струващата социална политика, която насочва близо 27% от БВП към непроизводствени дейности. (Дали все още говорим за социални държави или направо за социалистически!?). Само за сравнение в САЩ тези разходи варират от 5% до 15%. Това допълнително натоварва реалния сектор с данъци. Да прибавим и скъпо-струващата издръжка на мигрантите през последните няколко години – около 1% от БВП (почти колкото за отбрана).

Като последен щрих ще отбележа, че войната преди Втората световна се е водила по коренно различен начин. Промяната основно (но не само) е в това, че вече се мобилизират всички национални ресурси, в

частност икономическата, производствената и иновативната мощ, които са ключов елемент от средствата за водене на война. Точно този капацитет ЕС унищожават включително с мерките от Зелената сделка.

В заключение нека отбележа, че Държавата има три основни характеристики – територия, население и суверенитет. Без който и да е от тези компоненти е невъзможно да се говори за Държава. Социалните, екологичните, образователните и прочее политики са второстепенни и не биха били изобщо възможни при отсъствие на Държава. Следователно най-важният приоритет е защитата на тези три елемента, което се постига само с военни и дипломатически средства, като в голяма степен гаранция за успешна дипломация е силната армия. А в съвременните условия силната армия се основава на силна икономика. Робуващата на марксистка идеология, икономика на СССР фалира и доведе до загубата на Студената война и до разпада на най-богатата на природни ресурси държава. Макар стартираща от много по-високо ниво, европейската икономика робува на нео-марксистка идеология въплътена не само в екологизма, но и в няколко други глобални политики, сред които изкривената социална държава и безумната мигрантска политика. Това е ясна предпоставка за паралел със случилото се в СССР, а признаците вече са повече от видими.

Европа и света са водили и ще продължат да водят войни. Ще има и периоди на мир между тях. Европа е преживяла множество и от двете. Основният въпрос е

дали след поредната война ще се запази цивилизацията на стария континент или...

Съвременните теории казват, че вътрешният разпад подготвя, а външният натиск завършва колапса на цивилизациите.

Благодаря за вниманието.

Нено Димов

17.10.2025

	Процент от БВП		
	1950 г.	2020г.	2024г
Русия (СССР)	17	5	6,5
САЩ	13	3,4	3,4
Франция	5	2	2
Германия	5	1,5	3
Италия	4	1,4	1,4
Великобритания	6	2,1	2,5